

**การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักย์เอกลักษณ์ไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**

**โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี***

**INTEGRATED CURRICULUM DEVELOPMENT, DEPARTMENT
OF SOCIAL STUDIES, RELIGIONS AND CULTURE, ON TOPIC OF
THAI IDENTITY CONSERVATION, FOR GRADE 5 STUDENTS IN
KASETSART UNIVERSITY LABORATORY SCHOOL, MULTI-LINGUAL
PROGRAM, CENTER FOR EDUCATIONAL RESEARCH
AND DEVELOPMENT, CHONBURI PROVINCE**

นางสาวดวงนภา จันคำ **

ดร.อารมณี เพชรชื่น ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาทักษะการปฏิบัติงาน และเจตคติต่อเอกลักษณ์ไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักย์เอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี

โดยมีการพัฒนาหลักสูตรเป็น 5 ขั้นตอน 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตร 3) การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ 4) การทดลองใช้หลักสูตร

5) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้ง นี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุ ภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี ภาค เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน แบบวัดเจตคติ การ วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการ ทดสอบค่า (t-Test)

* วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** นิสิตหลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ได้หลักสูตรบูรณาการที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วนมีความสอดคล้องกับโครงการการศึกษาพหุภาษาและมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนหลักสูตรบูรณาการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับดีมาก การคิดเครื่องคิดแอลกอฮอล์มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.88 การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมีอิทธิพล

4. เจตคติต่อเอกลักษณ์ไทยของนักเรียนหลังการเรียนหลักสูตรบูรณาการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop integrated curriculum, to compare the academic achievement, and to study the performance skill and the attitude toward Thai identity department of social studies, religions and culture on the topic of "Thai Identity Preservation" for grade 5 students in Kasetsart University Laboratory School, Multi-lingual Program, Center for Educational Research and Development, Chonburi. The 5 steps of the curriculum development procedure were as follow: 1) background information study 2) curriculum development. 3) evaluation before implementation 4) curriculum implementation. 5) curriculum revision. The sample used in this research consisted of 31 Grade 5 students in Kasetsart University Laboratory School, Multi-lingual Program, Cen-

ter for Educational Research and Development, Chonburi, in the 2nd semester of academic year 2009.

The research instruments used in the research were lesson plans, an achievement test, an attitude test. The data were analyzed through mean, standard deviation, and t-test.

The results of the research revealed that:

1. The integrated curriculum was rated at a very high level. The components of the curriculum were completed and relevant to the multi-lingual program and it was appropriate to apply to the classroom instruction.

2. The students' achievements post-test of integrated curriculum was significantly higher than the pre-test at the level of .01

3. The performance skill of the students passed the criterion at a very high level

4. The students attitude towards Thai identity was significantly more positive the pre-test at the level of .01

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกทุกวันนี้ เชื่อมโยงถึงกันด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำไปมาก ผู้คนจากส่วนต่าง ๆ ของโลก สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้อย่างง่ายดายมากขึ้น ไม่ว่าจะอยู่คนละซีกโลก การที่ทั่วโลกเชื่อมโยงถึงกันย่อมส่งผลให้เกิดการไหลบ่าของวัฒนธรรมขึ้น เราได้เห็นวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศ เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันของผู้คนในโลก ท่ามกลางวัฒนธรรมที่หลากหลายต่าง ๆ ความเป็นมาของชาติไทยที่มีความเจริญรุ่งเรืองตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอายุ 3-4 พันปีมาแล้ว โดยมีหลักฐานเป็นแหล่งโบราณคดีกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ต่อมาในยุคสมัยประวัติศาสตร์

อาณาจักรของชนชาติไทยก็รวมกลุ่มเป็นปึกแผ่นมั่นคงยิ่งขึ้นตั้งแต่สมัยทวารวดี เชียงแสน สุโขทัย อโยธยา และรัตนโกสินทร์ เป็นลำดับ ระยะเวลาอันยาวนานนี้ ทำให้มีการส่งเสริมความเจริญทางวัฒนธรรมแต่ละยุคแต่ละสมัยต่อเนื่องกันมาโดยตลอด

นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยึดหลักการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนากายทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิชาสังคมศึกษาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมมาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณี และ

วัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

ประเทศไทยของเรามีเอกลักษณ์ของตัวเอง เอกลักษณ์ไทยก็คือ สิ่งที่ยังบอกความเป็นชาติไทยอย่างชัดเจน ได้แก่ ภาษาไทย การแต่งกาย การแสดง ความเคารพด้วยการไหว้และกราบ สถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี คนตรีไทย กีฬาไทย การละเล่นพื้นเมืองต่างๆ แต่จากการที่ทั้งโลกเชื่อมโยงถึงกัน เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมจากที่ต่าง ๆ ทั้งจากซีกโลกตะวันออกและตะวันออกไหลเข้ามา ทั้งการแต่งกาย อาหาร การกิน คนตรี กีฬา ท่ามกลางสังคมที่ทุกสิ่งเชื่อมโยงถึงกันอย่างง่ายดายเป็นปัจจุบัน เอกลักษณ์ของความเป็นไทยกลายเป็นสิ่งที่เหมือนจะถูกกลืนเลือนไปที่ละน้อยจากสภาพปัจจุบันนี้ ผลการสำรวจ เกี่ยวกับชีวิตกับความเป็นไทยของเด็กและเยาวชนไทย จากการสัมภาษณ์นักบริหารวัฒนธรรม ได้เปิดเผยผลสำรวจวัฒนธรรมการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชน ในหัวข้อ "ชีวิตกับความเป็นไทย" ของโครงการความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับสถาบันรามจิตติว่า จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น 3,360 คน ครอบคลุมตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาไปจนถึงอุดมศึกษา ทั้งในภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่าเด็กและเยาวชนไทยร้อยละ 32 สะกดคำในภาษาไทยผิด รวมทั้งออกเสียงควบกล้ำไม่ชัด หรือการที่เยาวชน ร้อยละ 35.9 บอกว่าการพ่อน้ำแบบไทยเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ ร้อยละ 62.2 เห็นว่ายั้มสยามกำลังจะหมดไป จากผลสำรวจนี้เห็นได้ชัดเจนว่าเด็กและเยาวชนไทยไม่ให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยเท่าที่ควร ท่ามกลางยุคนี้ที่วัฒนธรรมทั่วโลกเป็นกระแสความผันผวนทางด้านวัฒนธรรมเชิงซ้อน เป็นวัฒนธรรมที่ผสมปนเป่หลากหลาย ถ้าเราไม่สร้างภูมิคุ้มกันในเรื่องนี้อย่างเป็นระบบ เราจะสูญเสียความเป็น

ตัวเองไปที่ละน้อย ทั้งที่เรามีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มากมายและหลากหลาย เอกลักษณ์ต่างๆ แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างชื่อเสียง รวมถึงรายได้สำหรับประเทศมากมาย การปลูกฝังให้เยาวชนไทยตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของเอกลักษณ์ไทยนั้น เป็นสิ่งจำเป็นมาก เรามองเห็นข้อดีของวัฒนธรรมอื่นแต่กับวัฒนธรรมของตัวเองทำไมเราจึงมองข้ามไป จุดสำคัญคือเราไม่สามารถทำให้เด็กและเยาวชนเข้าใจถึงความสำคัญของวัฒนธรรมในแบบที่ลึกซึ้งเพียงพอ ถ้าไม่เกิดความรู้สึกภูมิใจ ก็ยากที่จะทำให้เกิดความสำคัญ ส่วนหนึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าการรักในเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติเกี่ยวเนื่องมาจากความรู้สึกลึกซึ้ง การเห็นประเทศชาติมาก่อนสิ่งอื่น จะช่วยเพาะความรู้สึกหวงแหนในความเป็นชาติ เรามองว่าตัวเองเป็นคนไทยได้ก็เพราะเรามีความแตกต่าง เราเป็นไทยจากเอกลักษณ์จากวัฒนธรรมที่สั่งสมมาช้านาน ถ้าปราศจากสิ่งเหล่านี้ เราคงไม่สามารถบอกกับใครๆ ได้ว่าเราก็คือคนไทย (สำนักข่าวไทย, 2550)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ไว้อย่างชัดเจนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 2 ข้อ คือ มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข และมาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลก

อย่างสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี จัดการเรียนการสอนที่เน้นภาษา และวัฒนธรรมต่างประเทศ ทำให้นักเรียนมีเวลาเรียนเนื้อหา ภาษา และวัฒนธรรมไทยน้อย ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สามารถบูรณาการความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้ ซึ่งการเรียนรู้แบบบูรณาการนี้สามารถทำให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของเอกลักษณ์ความเป็นไทย และแสดงความเป็นไทย บนพื้นฐานความถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อความเป็นคนไทย ชื่นชม เห็นคุณค่าของความเป็นไทย แสดงออกด้วยความภูมิใจ และรู้จักรักษาไว้ให้เป็นมรดกสืบไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในเรื่อง “รักษเอกลักษณ์ไทย” เพราะบ่งบอกถึงความเป็นชาติไทย รวมทั้งหลักสูตร และนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐต่างก็มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความเป็นไทย ประกอบกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการในเรื่องเอกลักษณ์ไทย ยังไม่กว้างขวางเท่าที่ควรนัก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องดังกล่าว เพื่อพัฒนาให้เป็นหลักสูตรบูรณาการที่สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพต่อไป และจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้นักเรียนเห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษเอกลักษณ์ไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน สาธิต

แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษา
พหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์
เอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนสาธิต แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษา
พหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน
ใช้หลักสูตร และหลังใช้หลักสูตร

3. เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติงานจากการเรียน
ตามหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย ตาม
เกณฑ์ที่กำหนด

4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนต่อรักษ์
เอกลักษณ์ไทยก่อนใช้หลักสูตรและหลังใช้หลักสูตร
บูรณาการ

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามหลักสูตร
บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร

2. นักเรียนได้รับการสอนตามหลักสูตร
บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย มีทักษะการปฏิบัติ
งานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3. นักเรียนได้รับการสอนตามหลักสูตร
บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย มีเจตคติต่อรักษ์
เอกลักษณ์ไทย หลังได้รับการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการ
ใช้หลักสูตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์
ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต
แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษา
พหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี

2. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
เรื่องอื่น ๆ มาใช้ในโรงเรียนต่อไป

3. นักเรียนมีความรู้ และเห็นคุณค่าของเอกลักษณ์
ไทย มีความรักความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ โครงการ
การศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัด
ชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 4 ห้อง

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็น
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่ง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษา
พหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ได้มาโดยการสุ่มแบบ
เจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน มี
นักเรียนจำนวน 31 คน

1.2 เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นเนื้อหาของ
หลักสูตรบูรณาการ เรื่อง รักษ์เอกลักษณ์ไทย

1.2.1 วัฒนธรรมและ เอกลักษณ์ ไทย
1.2.2 ภาษาไทย การฟัง พูด อ่าน เขียน
ภาษาไทย

1.2.3 มารยาทไทย มารยาทในการรับ
ประทานอาหาร

1.2.4 รำไทย เดินท่ารำเกี้ยว
1.2.5 การละเล่นของไทย วิถีข้าวสาร
นกกานักด้วย ปีนกานักด้วย

1.2.6 อาหารไทย ข้าวมันส้มตำ ยำ

ตะไคร้

1.2.7 เทศกาลสำคัญของไทย วันลอยกระทง วันสงกรานต์

1.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง คือภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรบูรณาการเรียนรู้รักษ์เอกลักษณ์ไทย

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ทักษะการปฏิบัติงาน

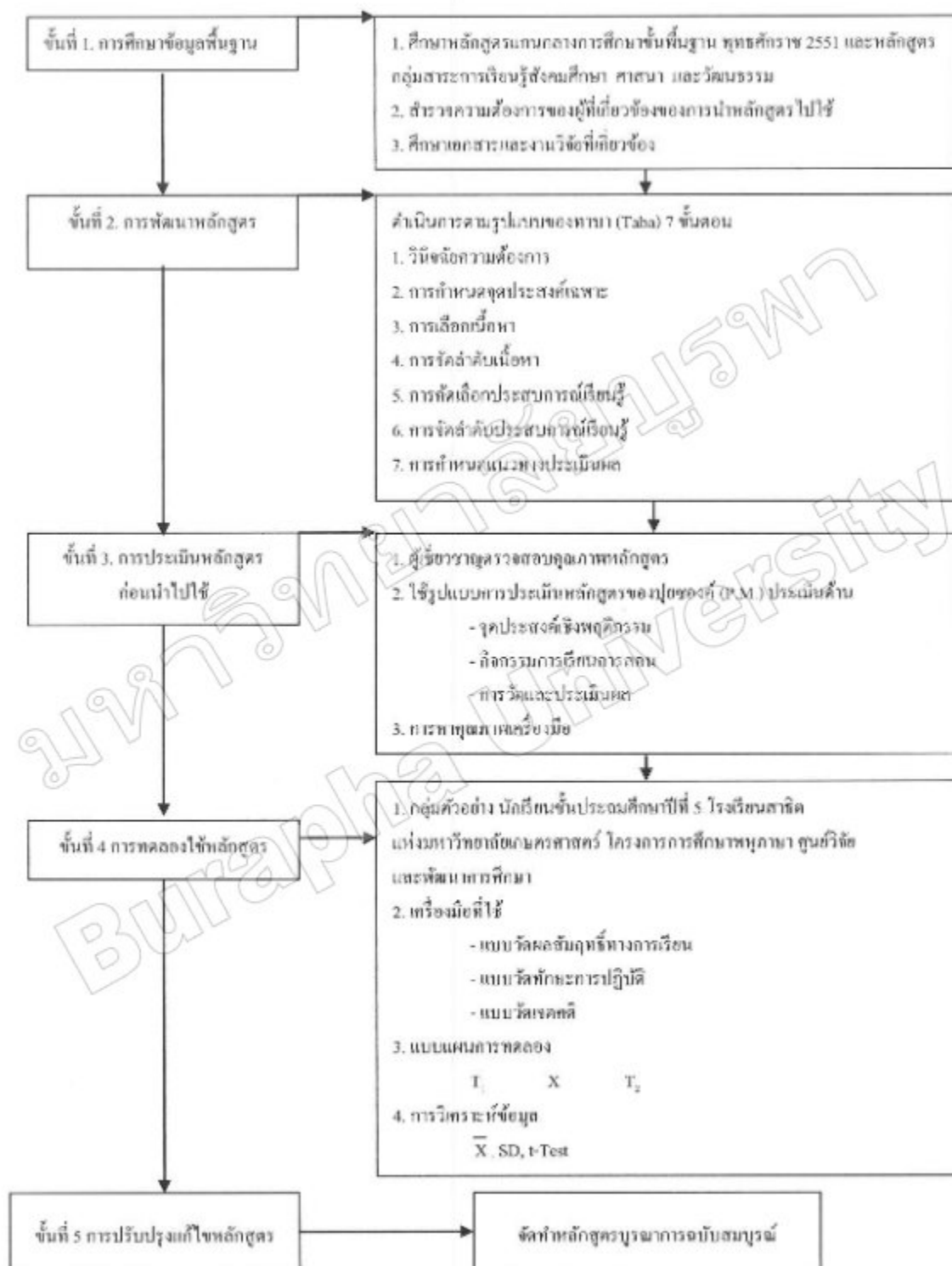
2.2.3 เจตคติต่อรักษ์เอกลักษณ์ไทย

กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1962) โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ กำหนดเป็น 5 ขั้นตอน ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาพที่ 1 ขั้นตอนในการหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. **หลักสูตร** หมายถึง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. **หลักสูตรบูรณาการ** หมายถึง หลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยบูรณาการภายในวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

3. **การพัฒนาหลักสูตร** หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตร โดยการนำหลักสูตรแกนกลางมาปรับขยาย และพัฒนาตามรูปแบบของหน่วยงาน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งมี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิจัยความต้องการ

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดประสงค์เฉพาะ

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ

ขั้นที่ 4 การจัดลำดับเนื้อหาสาระ

ขั้นที่ 5 การคัดเลือกสาระการเรียนรู้

ขั้นที่ 6 การจัดลำดับประเภทการเรียนรู้

ขั้นที่ 7 การกำหนดแนวทางประเมินผล

4. **หลักสูตรบูรณาการ รักษ์เอกลักษณ์ไทย** หมายถึง หลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ และเห็นคุณค่าของเอกลักษณ์ไทย มีความรักความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยพัฒนาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ตามตัวชี้วัด ส 2.1 ป.5/3 เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ส 2.1 ป.5/4 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ซึ่งพัฒนาโดยใช้การบูรณาการ 8 กลุ่มสาระ จัดการเรียนรู้

ตามแนวคิดของบลูม ว่าด้วยความสามารถของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ ประกอบด้วยพฤติกรรมที่สำคัญแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ สามารถวัดและตรวจสอบได้ มีการจัดการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแบบร่วมมือ ที่เน้นให้นักเรียนตระหนัก และเห็นคุณค่าของเอกลักษณ์ไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. ศึกษาสำรวจข้อมูลด้านต่าง ๆ ได้แก่ ชุมชน โรงเรียน นักเรียน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและการสอบถามความต้องกาวเนื้อหาในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง รักษ์เอกลักษณ์ไทยเพื่อให้ทราบข้อมูลความต้องการในการมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ และความคิดเห็นต่อการพัฒนาหลักสูตร

2. ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สามารถนำมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาบูรณาการร่วมกันได้ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร

ผู้วิจัยได้สร้างหลักสูตรตามขั้นตอนดังนี้

1. วิจัยความต้องการ
2. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะ
3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ

4. จัดลำดับเนื้อหาสาระ
5. คัดเลือกกิจกรรม
6. จัดลำดับกิจกรรม
7. กำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้

ใช้การประเมินหลักสูตรแบบปูของค์ (Puisance Measure) เป็นการนำหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรซึ่งประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ย P.M. เท่ากับ 12.59 แปลความหมายตามเกณฑ์การประเมินหมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพสูง

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร

นำหลักสูตรบูรณาการ เรื่อง รัชชเอกลักษณ์ไทย ที่สร้างแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 31 คน ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที การทดลองครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One – Group Pretest – Posttest Design โดยทดสอบนักเรียนก่อนการทดลอง (Pre-test) ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน และแบบวัดเจตคติต่อรัชชเอกลักษณ์ไทย และทดสอบหลังเรียน (Post – test) ด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกันที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติทดสอบค่าที (t-Test) แบบ Dependent โดยใช้

โปรแกรม SPSS

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

หลังจากนำหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง รัชชเอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรีไปทดลองใช้ พบว่านักเรียนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการใช้หลักสูตรสูงขึ้น มีเจตคติต่อเอกลักษณ์ไทยหลังจากการใช้หลักสูตรสูงขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด มีทักษะการปฏิบัติงานสูงตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน จึงนำหลักสูตรที่พัฒนาแล้วไปใช้ได้ทันที

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง รัชชเอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี สรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างหลักสูตร

ได้หลักสูตรหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง รัชชเอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จากผลการจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นร้อยละ 95.55 ที่ได้ลงความเห็นว่าเป็นด้วยปานกลาง และหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีองค์ประกอบที่สำคัญครบถ้วนคือ หลักการ จุดหมาย

คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างเนื้อหา และอัตราเวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลองค์ประกอบที่กล่าวมามีความสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นอย่างดี จากการที่นำหลักสูตรให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตรประเมิน โดยอาศัยแนวคิดในการประเมินหลักสูตร Puissance Measure (P.M.) ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุมการประเมิน 3 ด้าน คือจุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการวัดและประเมินผล ผลการประเมินหลักสูตรมีค่าเฉลี่ย P.M. ทั้งฉบับเท่ากับ 12.59 แปลความหมายตามเกณฑ์การประเมินหมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพสูง

ตอนที่ 2 ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

ผลการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 31 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง รักเอกลักษณ์ไทย สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนมีผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวัดทักษะการปฏิบัติงานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลการวัดเจตคติหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าการวัดเจตคติก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตร บูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี ได้หลักสูตรที่มีองค์ประกอบครบถ้วน หลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับสูงหรือดีมาก มีความถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของชุมชนและความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการศึกษาศาสตร์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและสำรวจความต้องการของชุมชน จากบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้ศึกษานั้นนำมาเป็นตัวกำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร โดยคำนึงถึงความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพชุมชนและความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของทาบ (Taba, 1962) ที่ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เริ่มจากระดับรากหญ้าสู่ระดับบน คือการวินิจฉัยความต้องการไปจนถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และวิเคราะห์หลักสูตรมีประโยชน์เพื่อนำมากำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างยิ่ง (วิชัย ประสิทธิ์วิฑูริ์, 2542, หน้า 90)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1962) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

2.1 วินิจฉัยความต้องการ สำรวจสภาพปัญหาของท้องถิ่นซึ่งการดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพความต้องการของชุมชนเพื่อใช้เป็นตัวกำหนดแนวทางหรือสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนและเพื่อจัดเตรียมข้อมูลที่สำคัญในการสร้างหลักสูตร โดยผู้วิจัยศึกษาเห็นว่า รวบรวม ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร

คำรา และสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรในการจัดสาระการเรียนรู้และการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 25 คน ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน 5 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 5 คน ผู้บริหาร จำนวน 5 คน นักเรียนจำนวน 10 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งผลจากการวินิจฉัยความต้องการ สำรวจสภาพปัญหาของท้องถิ่น พบว่าชุมชนหรือท้องถิ่นต้องการให้มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย

2.2 กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาเป็นแนวทางในการกำหนด หลักการและกำหนดจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไปนี้

2.2.1 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเอกลักษณ์ความเป็นไทย

2.2.2 เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของความเป็นไทย

2.2.3 เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกความเป็นคนไทย และถ่ายทอดความเป็นไทยให้กับผู้อื่นด้วยความภูมิใจ

2.2.4 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ และแสดงความเป็นไทย บนพื้นฐานความถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อความเป็นคนไทย ชื่นชม เห็นคุณค่าของความเป็นไทย และรู้จักรักษาให้เป็นมรดกสืบไป

2.3 การเลือกเนื้อหาสาระ ผู้วิจัยได้คัดเลือกเนื้อหาสาระที่สำคัญสอดคล้องกับหลักสูตร มาจัดทำ

เป็นหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย โดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

2.3.1 เอกลักษณ์ไทย

2.3.2 ภาษาไทย

2.3.3 มารยาทไทย

2.3.4 ไร่ไทย

2.3.5 การละเล่นของไทย

2.3.6 อาหารไทย

2.3.7 เทศกาลสำคัญของไทย

2.4 การจัดลำดับเนื้อหาสาระ โดยเรียงลำดับก่อนและหลังของสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมและต่อเนื่อง สาระการเรียนรู้ที่นำมาจัดค่านึงถึงวุฒิภาวะ ความสามารถความสนใจของผู้เรียนตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยกำหนดระยะเวลาในแต่ละสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมดังนี้

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา	อัตราเวลาเรียน (ชั่วโมง)
1	เอกลักษณ์ไทย	2
2	ภาษาไทย	3
3	มารยาทไทย	2
4	ไร่ไทย	2
5	การละเล่นของไทย	4
6	อาหารไทย	3
7	เทศกาลสำคัญของไทย	4
	รวม	20

2.5 การคัดเลือกประสบการณ์เรียนรู้ ในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบวนการคิด โดยได้ศึกษาคำราและเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มาใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้

เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นจุดประสงค์ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและ จิตพิสัย เน้นการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เน้นกระบวนการ คิด การปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม กิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบบูรณาการ

2.6 การจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ โดยการนำประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้คัดเลือกไว้ในขั้นที่ 5 มาจัดให้เหมาะสมกับเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาที่ได้วิเคราะห์แล้ว ปรับ ขยาย เพิ่มเติม สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม

2.7 กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล โดย กำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผลและสร้างเครื่องมือ สำหรับวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ใช้ การวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีหลากหลาย เช่น การทดสอบ ประเมินการทำกิจกรรม ประเมิน ผลงานการปฏิบัติ การสังเกตพฤติกรรม เจตคติที่มีต่อ หลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษาสันติภาพไทย

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการประเมินหลักสูตรจากเอกสาร และตำราของนักการศึกษา นักพัฒนาหลักสูตรหลาย ๆ ท่าน ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ ปุยซองค์ (Puissance Measure) เพราะการประเมิน หลักสูตรตามรูปแบบนี้เหมาะสำหรับให้ประเมินหลักสูตร ที่สร้างเสร็จใหม่ ๆ และทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้น นี้มีคุณภาพสูง ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ เนื่องจากการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบนี้เป็นเทคนิค จากผลการศึกษาของกาเย่ และวอลเบสเซอ (Gagen & Walbesser, 1960 อ้างถึงใน วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537, หน้า 234) เป็นวิธีการประเมินด้วยการวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญในการสร้างหลักสูตรซึ่งมีทั้งหมด 3 ส่วน คือ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน และ

การประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้ตารางวิเคราะห์ปุยซองค์ มีเกณฑ์การวิเคราะห์ 2 ประการ คือ พฤติกรรมการเรียนรู้และรูปแบบของการเรียนรู้ ผลคิดคำนวณออกมา เป็นตัวเลขบ่งชี้ว่าหลักสูตรนั้นมีคุณภาพในระดับใด ที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ สังค อุทรานันท์ (2532, หน้า 246-247) ที่กล่าวว่า การประเมินผลเบื้องต้น ของหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ เป็นขั้นตอนที่มีความ สำคัญเพราะเป็นการทบทวนตรวจสอบหลักสูตรที่จัดทำ ขึ้นว่ามีสิ่งใดที่บกพร่อง และสมควรได้รับการปรับปรุง แก้ไข ซึ่งผลการประเมินหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ มี ค่า P.M. เฉลี่ยเท่ากับ 12.59 ซึ่งสรุปตามเกณฑ์การ ประเมินได้ว่า หลักสูตรนี้มีคุณภาพสูงหรือดีมาก อันเป็น ผลสืบเนื่องมาจากจุดประสงค์ การเรียนรู้จะช่วยบอกถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกมาให้เห็นได้ โดยสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ ที่สามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้เป็นอย่างดี และ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้นั้นก็ทำให้ทราบถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสดงออก มาให้เห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อการเรียนรู้อันจบสิ้นลง

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร การนำ หลักสูตรไปทดลองใช้โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนโดยทำการ สอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนก่อนเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ก่อนการ เรียนเท่ากับ 8.45 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.94 แล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนโดยใช้รูปแบบ บูรณาการ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และทำการทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียน ชุดเดียวกันกับทดสอบก่อนเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยของผล สัมฤทธิ์หลังการเรียนของนักเรียน เท่ากับ 12.70 และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.95 ผลจากการ ทดสอบ คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และทำการสอบ แบบวัดเจตคติต่อเอกลักษณ์ไทย ก่อนเรียน ได้คะแนน เฉลี่ยของเจตคติต่อเอกลักษณ์ไทยก่อนเรียนเท่ากับ 2.84 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 แล้วผู้วิจัย

ได้ดำเนินการสอนโดยใช้รูปแบบบูรณาการ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดเจตคติต่อเอกลักษณ์ไทยหลังการเรียนชุดเดียวกันกับทดสอบก่อนเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อเอกลักษณ์ไทยหลังการเรียนของนักเรียน เท่ากับ 4.76 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22 ผลจากการทดลอง คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรทุกขั้นตอนตามคำแนะนำของประธานกรรมการ กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้มีความเหมาะสมและทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรก่อนนำไปใช้ปรับปรุงด้านภาษา อัตราเวลาเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบบูรณาการ และหลังจากนำหลักสูตรไปใช้แล้วได้พบข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้ทราบว่ายังไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย จึงปรับปรุงกิจกรรมในสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยให้นักเรียนทำขานนิทรรศการ ข้าว.....จากเมล็ดสู่เมล็ด ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ตรงเพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

ตอนที่ 2 ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนเจตคติหลังทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การทดลองใช้หลักสูตรส่งผลต่อความรู้เกี่ยวกับเอกลักษณ์ไทย และคุณลักษณะทางเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้เรื่อง รักย์เอกลักษณ์ไทย ได้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้จากประสบการณ์ตรงโดยการลงมือปฏิบัติจริง และการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย

หลักสูตรเกิดจากการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพราะหลักสูตรที่นำมาทดลองใช้ได้ดำเนินการวินิจฉัยความต้องการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนและโรงเรียน ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นำมาใช้เป็นข้อมูลในการสำรวจความคิดเห็นในการสร้างหลักสูตร ที่สอดคล้องกับแนวคิดของทาบ (Taba, 1962, รุจิร ฐิติสาร, 2545, หน้า 61-64) ที่เชื่อว่า การพัฒนาหลักสูตรควรเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลของชุมชนและโรงเรียน ซึ่งอาจเป็นทั้งความต้องการที่มีอยู่เดิมผสมผสานเข้ากับความต้องการใหม่แล้วสรุปเป็นความเห็นเดียวกับความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของธำรง บัวศรี (532, หน้า 153-159) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความถูกต้องทำให้ทราบความต้องการของสังคมและผู้เรียน

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ผู้บริหาร ครูในโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นด้วยมากที่สุด คือ นักเรียนควรได้เรียนรู้เรื่อง เอกลักษณ์ไทย อีกทั้งควรนำเรื่องเอกลักษณ์ไทยมาสร้างเป็นหลักสูตรบูรณาการเรื่องรักย์เอกลักษณ์ไทย

หลักสูตรจัดการศึกษาดารูปแบบบูรณาการ เพราะต้องการให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ อย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กันตามความเหมาะสมของเนื้อหา และกระบวนการในสาระวิชาต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยที่เป็นไปตามสภาพจริงของสังคม ดังที่ ทิศนา ขัมมมณี (2545, หน้า 145-146) ได้ กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการนำเนื้อหาสาระที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดกิจกรรมเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ

ในลักษณะที่เป็นองค์รวมและสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับแนวคิดของชนาธิป พรกุล (2544, หน้า 57-58) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงความรู้ในแนวนอนระหว่างหัวข้อและเนื้อหาต่างๆ ที่เป็นความรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบการบูรณาการที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เป็นการบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว จัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ กำหนดสาระการเรียนรู้ในหัว เรื่องรักย์เอกลักษณ์ไทย ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ทำให้นักเรียนได้ใช้ทักษะและได้ขวนขวายหาความรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง ดังที่

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 46) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการนำศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับมาผสมผสานกันเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จึงเป็นการจำเป็นนำเอาความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะเน้นองค์รวมเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชาและเน้นถึงการสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยตัวครู สอดคล้องกับแนวคิดของ สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2546, หน้า 14) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ว่า ศาสตร์ทุกศาสตร์ไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาดได้ เช่นเดียวกับวิถีชีวิตของคนที่ต้องดำรงอยู่อย่างประสานกลมกลืนเป็นองค์รวม การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ และฝึกทักษะหลาย ๆ ทักษะอย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน จะทำให้การ

เรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตจริงและมีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

หลักสูตรมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เพราะเนื้อหาและองค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา .90 แต่ละแผนประกอบด้วย สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ (วิเคราะห์จากตัวชี้วัดทั้งหมดของหน่วย) ความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชำรง บัวศรี (2532, หน้า 8 ; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537, หน้า 5) กล่าวว่า หลักสูตรที่มีคุณภาพจะต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 5 ส่วน คือ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และวิธีการประเมินผล แต่ละส่วนจะต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

การทดลองใช้หลักสูตรส่งผลต่อความรู้เกี่ยวกับรักย์เอกลักษณ์ไทยและคุณลักษณะทางเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้เรื่องรักย์เอกลักษณ์ไทย ได้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้จากประสบการณ์ตรงโดยการลงมือปฏิบัติจริง และการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย การศึกษาค้นคว้าจากที่ต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้ในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนาหลักสูตรล้วนเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียน การจัดเนื้อหาเชื่อมโยงบูรณาการอย่างกลมกลืน โดยลำดับแรกผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องเอกลักษณ์ไทย ลำดับต่อมาได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของเอกลักษณ์ไทย ลำดับสุดท้ายคือเห็นคุณค่าแล้วร่วมกันอนุรักษ์เอกลักษณ์ไทย การเชื่อมโยงบูรณาการเนื้อหาที่สอดคล้องเหมาะสมจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น และช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนิชา วรรณภักดิ์ (2549) เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีแบบพหุวิทยาการ เรื่อง เพลงและภูมิปัญญา

ชาวบ้านเมืองแปดริ้ว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะการขับร้องประสานเสียงเพลงประจำจังหวัด จะเชิงเทราหลังการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เจตคติของนักเรียนต่อหลักสูตรบูรณาการหลังการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรีในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสอดคล้องกับฉันทลักษณ์ วรณภักดิ์ (2549) เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรี แดกพวิทยการ เรื่อง เพลงและภูมิปัญญาชาวบ้านเมืองแปดริ้ว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ วชิรินทร์ ดำรงค์สกุลชัย (2547) เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น

เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย พบว่าเจตคติต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทยหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ผู้สอนควมนำหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย สามารถปรับเวลาเรียน สื่อการเรียนการสอน ปรับขยายเนื้อหาสาระ การวัดผลประเมินผลได้ตามความเหมาะสมทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ใช้หลักสูตร
2. สถานศึกษาสามารถนำหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องรักษ์เอกลักษณ์ไทย ไปปรับใช้จัดการเรียนการสอนกับนักเรียนในระดับอื่น ๆ หรือในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ทำได้โดยปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและวัยของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการสร้าง และพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ให้เด็กกลุ่มพิเศษ เรียนร่วมกับเด็กปกติ เพื่อให้เด็กกลุ่มพิเศษมีพัฒนาการที่ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับนักเรียน ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- โครงการความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับสถาบันรามจิตติ.(2550).ชีวิตกับความเป็นไทย. วันที่ค้นข้อมูล 26 มกราคม 2550,เข้าถึงได้จาก<http://gotoknow.org/blog/library/74500>
- โครงการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551. วันที่ค้นข้อมูล 21 ตุลาคม 2551, เข้าถึงได้จาก <http://academic.obec.go.th/curriculum44>
- ชนาธิป พรกุล. (2549). กลัพระาชบัญญัติ...จัดการเรียนการสอน การสร้างความรู้ด้วยตนเอง. การปฏิรูปการศึกษา.

- ณัฐนิชา วรรณภักดิ์. (2549). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีแบบพหุวิทยาการ เรื่อง เพลงและภูมิปัญญาชาวบ้านเมืองแปดริ้ว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิศนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธำรง บัวศรี. (2532). ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชรินทร์ คำรงสกุลชัย. (2547). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง "ระบำกริดยาง". วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: แอลที เพรส.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการประถมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักข่าวไทย. (2550). คุณเชื่อหรือไม่ เด็กไทยเชื่อฝรั่งมากกว่าคนไทย. วันที่ค้นข้อมูล 26 มกราคม 2550, เข้าถึงได้จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=69528>
- Taba. H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt Brace & World Inc.